

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

1. detsember 2022*

Eelotsusetaotlus – Direktiiv 2011/7/EL – Hilinenud maksmisega võitlemine äritehingute puhul – Võlgniku hilinenud maksmise tõttu võlausaldajale tekkinud sissenõudmiskulude hüvitamine – Artikkel 6 – Minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot – Ühe ja sama lepingu alusel kauba perioodilise tarnimise või teenuse perioodilise osutamise eest tasumisel mitme maksega hilinemine

Kohtuasjas C-370/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Landgericht München I (Müncheni I apellatsioonikohus, Saksamaa) 19. aprilli 2021. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 15. juunil 2021, menetluses

DOMUS-Software-AG

versus

Marc Braschoß Immobilien GmbH,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: kohtunik N. Piçarra (ettekandja) koja presidendi ülesannetes, kohtunikud N. Jääskinen ja M. Gavalec,

kohtujurist: A. Rantos,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- DOMUS-Software-AG, esindaja: *Rechtsanwalt* T. Schwartz,
- Euroopa Komisjon, esindajad: G. Gattinara ja C. Hermes,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotluses palutakse tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta direktiivi 2011/7/EL hilinevad maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul (ELT 2011, L 48, lk 1; parandused ELT 2014, L 269, lk 4, ja ELT 2015, L 218, lk 82) artikli 6 lõikeid 1 ja 2 koostoimes artikliga 3.
- 2 Taotlus on esitatud DOMUS-Software-AG (edaspidi „Domus“) ja Marc Braschoß Immobilien GmbH (edaspidi „MBI“) vahelises kohtuvaidluses, mille ese on nõue hüvitada kindlasummalised sissenõudmiskulud, mis on tekkinud seoses ühe ja sama lepingu alusel järjestikuste maksetega hilinemisel.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2011/7 põhjendustes 3, 17, 19 ja 22 on märgitud:

„(3) Sageli toimub ettevõtjatevaheliste või ettevõtjate ja riigiasutuste vaheliste äritehingute puhul maksmine hiljem kui lepingus sätestatud või üldiste äritingimustega ette nähtud. Kuigi kaubad on tarnitud või teenused osutatud, tasutakse suur hulk vastavaid arveid määratud tähtpäevast palju hiljem. Hilinenud maksmine avaldab negatiivset mõju likviidsusele ja raskendab ettevõtjate finantsjuhtimist. See mõjutab ka ettevõtjate konkurentsivõimet ja kasumlikkust, sest võlausaldaja peab hilinenud maksmise tõttu otsima rahalisi vahendeid väljastpoolt. [...]

[...]

(17) Võlgniku makse tuleks lugeda viivise nõudeõiguse tekkimise seisukohalt hilinenuks, kui tasumisele kuuluv summa ei ole tähtaja lõppedes võlausaldaja kasutuses, tingimusel et võlausaldaja on täitnud oma õiguspärased ja lepingujärgsed kohustused.

[...]

(19) Võlausaldajad peavad saama hilinenud maksimisest tulenevate sissenõudmiskulude katmiseks õiglast hüvitist, mis motiveeriks makseviivitustest hoiduma. Sissenõudmiskulude hulka tuleks arvata ka halduskulude sissenõudmine ja hüvitis hilinenud maksimisega seotud sisekulude eest, mille suhtes tuleks käesolevas direktiivis sätestada kindel miinimumsumma, millele võib lisada viivise. Kindlasummalise hüvitise eesmärk peaks olema sissenõudmisega seotud haldus- ja sisekulude piiramine. [...]

[...]

(22) Käesolev direktiiv ei tohiks välistada maksmist osa- või ajatatud maksete teel. Siiski tuleks iga osamakse või makse tasuda kokkulepitud tingimustel ja nende suhtes tuleks kohaldada käesolevas direktiivis sätestatud hilinenud maksmise eeskirju.“

4 Direktiivi 2011/7 artikli 1 „Sisu ja reguleerimisala“ lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Käesoleva direktiivi eesmärk on võidelda hilinenud maksimisega äritehingute puhul, et tagada siseturu nõuetekohane toimimine, edendades seega ettevõtjate ja eelkõige [väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (edaspidi „VKE“)] konkurentsivõimet.

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõigi maksete suhtes, millega tasutakse äritehingute eest.“

5 Direktiivi artikkel 2 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „äritehingud“ – ettevõtjatevahelised või ettevõtjate ja riigiasutuste vahelised tehingud, mille tulemuseks on kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest;

[...]

4) „hilinenud maksmine“ – maksmine, mida ei ole tehtud lepingukohase või seadusjärgse maksetähtaja jooksul ning mis vastab artikli 3 lõikes 1 ja artikli 4 lõikes 1 kehtestatud tingimustele;

[...]“.

6 Sama direktiivi artikli 3 „Ettevõtjatevahelised tehingud“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid tagavad, et ettevõtjatevaheliste tehingute puhul on võlausaldajal õigus saada hilinenud maksmise korral viivist ilma vastavat meeldetuletust esitamata, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) võlausaldaja on täitnud oma lepingujärgsed ja õiguspärased kohustused ning

b) võlausaldaja ei ole saanud makstavat summat õigel ajal, välja arvatud juhul, kui võlgnik ei ole viivituse eest vastutav.“

7 Direktiivi 2011/7 artikkel 5 „Maksegraafikud“ sätestab:

„Käesoleva direktiiviga ei piirata lepinguosaliste õigust leppida asjakohaseid siseriiklikke sätteid järgides kokku maksegraafikutes, mille kohaselt võib tasumine toimuda osamaksetena. Kui sellisel juhul ei maksta mõnd osamakset kokkulepitud kuupäevaks, arvutatakse käesolevas direktiivis sätestatud viivis ja hüvitis üksnes hilinenud summade alusel.“

8 Direktiivi artiklis 6 „Võlgade sissenõudmiskulude hüvitamine“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et kui artikli 3 või 4 kohaselt tuleb äritehingute puhul maksta viivist, on võlausaldajal õigus võlgnikult sisse nõuda minimaalne kindel summa 40 eurot.

2. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 nimetatud kindel summa kuulub maksmisele ilma vastava meeldetuletuseta ja see on ette nähtud võlausaldajale tekkivate sissenõudmiskulude hüvitamiseks.

3. Võlausaldajal on õigus nõuda võlgnikult lisaks lõikes 1 osutatud kindlale summale kõnealust kindlat summat ületavate ja võlgniku hilinenud maksmisest tulenevate mis tahes sissenõudmiskulude mõistlikku hüvitamist. See võib hõlmata kulusid, mis on muu hulgas tekkinud seoses juristi või inkassofirma poole pöördumisega.“

9 Direktiivi artikli 7 „Ebaõiglased lepingutingimused ja tavad“ lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid sätestavad, et kui lepingutingimus või tava, mis on seotud maksetähtpäeva või -tähtajaga, viivisemääraga või sissenõudmiskulude hüvitamisega, on võlausaldaja suhtes äärmiselt ebaõiglane, siis see kas ei ole jõustatav või annab alust kahjuhüvitise nõudmiseks.

Et otsustada, kas lepingutingimus või tava on võlausaldaja suhtes esimese lõigu tähenduses äärmiselt ebaõiglane, võetakse arvesse kõiki juhtumi asjaolusid, kaasa arvatud:

[...]

c) seda, kas võlgnikul on objektiivseid põhjuseid kalduda kõrvale [...] artikli 6 lõikes 1 osutatud kindlast summast.“

Saksa õigus

10 Tsiviilseadustiku (Bürgerliches Gesetzbuch, edaspidi „BGB“) § 286 lõiked 1 ja 3 on sõnastatud järgmiselt:

„(1) Kui võlgnik ei täida oma kohustust võlausaldaja poolt pärast tähtaja lõppu esitatud meeldetuletuse peale, siis on ta meeldetuletuse alusel viivituses. Soorituse saamise eesmärgil hagi esitamine ja maksekorralduse kättetoimetamine loetakse meeldetuletusega samaväärseks.

[...]

(3) Tasunõude võlgnik on makseviivituses hiljemalt 30 päeva pärast tähtaja möödumist ja arve või samaväärse tasumise nõude saamisest, kui ta ei ole seda vahepeal tasunud; [...]“.

11 Tsiviilseadustiku § 288 lõikes 5 on ette nähtud:

„Kui võlgnik ei ole tarbija, on tasunõude võlausaldajal õigus võlgniku viivituse korral sisse nõuda ka 40 euro suurune kindel summa. See kehtib ka juhul, kui tasunõude puhul on tegemist etapiti tehtavate maksetega või osamaksetena tasumisega. Esimeses lauses nimetatud kindlasummaline makse tasaarvestatakse tasumisele kuuluva kahjuhüvitisega, kui kahju tuleneb kohtumenetluse kuludest.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

12 Domus ja MBI, kes on kaks Saksa õiguse alusel asutatud ettevõtjat, sõlmisid 21. augustil 2019 lepingu teise ettevõtja soetatud tarkvara hoolduseks igakuise tasu eest, mille suurus oli 135 eurot ja millele lisandub käibemaks ning mis tuli tasuda iga arveldusperioodi alguses.

- 13 Domus väljastas selle lepingu alusel üksteise järel 11. septembril 2019, 1. oktoobril 2019 ja 1. jaanuaril 2020 arved, mis puudutasid vastavalt 2019. aasta septembrit (133,04 eurot), 2019. aasta oktoobrit kuni detsembrist (399,13 eurot) ja 2020. aasta jaanuari kuni märtsi (399,13 eurot). MBI sai arved iga kord järgmisel päeval pärast nende väljastamist.
- 14 Kuna neid arveid ei olnud tähtaja jooksul tasutud, esitas Domus Amtsgericht Münchenile (Müncheni esimese astme kohus, Saksamaa) hagi, milles palus MBI-lt tema kasuks välja mõista tasumata põhinõude koos viivisega ning tekkinud sissenõudmiskuludena kindlasummaline hüvitis suurusega 40 eurot kõigi kolme tasumata arve eest ehk kokku 120 eurot BGB § 288 lõike 5 alusel.
- 15 Nimetatud kohus rahuldab Domuse nõude tasumata põhinõude osas. Samas mõistis ta MBI-lt koos viivisega välja vaid ühe kindla summa suurusega 40 eurot. See kohus leidis, et ühe ja sama lepingu puhul, mis on perioodiliste maksete alus, on Domusel õigus – kui teleoloogiliselt tõlgendada BGB § 288 lõiget 5, millega võetakse Saksa õigusesse üle direktiivi 2011/7 artikkel 6 – ainult ühele kindlale summale.
- 16 Domus esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Landgericht München I-le (Müncheni I apellatsioonikohus, Saksamaa), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus, ning palus MBI-lt välja mõista 80 eurot, mis vastab kahele ülejäänud kindlale põhisummale, mida ta oli nõudnud.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et ta kaldub tõlgendama direktiivi 2011/7 nii, et ühest ja samast lepingust tulenevad mitu nõuet, mis on tekkinud perioodiliste tasude maksmisega viivitamise tõttu, annavad iga eraldi nõude puhul õiguse vähemalt 40 euro suuruse kindla summa saamiseks.
- 18 Neil asjaoludel otsustas Landgericht München I (Müncheni I apellatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiivi [2011/7] artikli 6 lõikeid 1 ja 2 koostoimes artikliga 3 tuleb tõlgendada nii, et ühest ja samast lepingulisest suhtest perioodiliselt tekkivate tasunõuete puhul on õigus iga üksiku tasunõude eest sisse nõuda minimaalne kindel summa 40 eurot[?]“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 19 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2011/7 artikli 6 lõiget 1 koostoimes selle direktiivi artikliga 3 tuleb tõlgendada nii, et kui ühes ja samas lepingus on kokku lepitud perioodilised kaubatarned või teenuste osutamine, kusjuures neist igaühe eest tuleb maksta kindlaksmääratud aja jooksul, tuleb sissenõudmiskulude hüvitamiseks võlausaldajale tasuda minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot iga hilinenud maksmise tõttu või tuleb see summa tasuda üks kord, olenemata hilinenud maksmiste arvust.
- 20 Sellega seoses tuleb esimesena meenutada, et direktiivi 2011/7 artikli 6 lõige 1 kohustab liikmesriike tagama, et kui äritehingute puhul tuleb hilinenud maksmise tõttu tasuda viivist, on võlausaldajal õigus sissenõudmiskulude hüvitamiseks nõuda võlgnikult minimaalselt 40 euro suuruse kindla summa tasumist. Lisaks kohustab artikli 6 lõige 2 liikmesriike tagama, et minimaalne kindel summa kuulub tasumisele automaatselt, isegi kui võlgnikule ei ole meeldetuletust esitatud, ning selle summa eesmärk on hüvitada võlausaldajale tekkinud sissenõudmiskulud. Lõpuks annab artikli 6 lõige 3 võlausaldajale õiguse nõuda võlgnikult lisaks

minimaalsele kindlale summale suurusega 40 eurot mõistlikku hüvitist kõigi muude sissenõudmiskulude eest, mis ületavad nimetatud kindlat summat ja mis on tekkinud võlgniku hilinenud maksmise tõttu.

- 21 Mõiste „hilinenud maksmine“, mis ei anna võlausaldajale õigust nõuda võlgnikult mitte üksnes seadusjärgset viivist direktiivi 2011/7 artikli 3 lõike 1 tähenduses, vaid ka minimaalset kindlat summat suurusega 40 eurot selle direktiivi artikli 6 lõike 1 tähenduses, on määratletud direktiivi artikli 2 punktis 4 kui mis tahes makse, mida ei ole tehtud lepingus või seaduses ette nähtud aja jooksul. Kuna aga sama direktiivi kohaldatakse vastavalt selle artikli 1 lõikele 2 „kõigi maksete suhtes, millega tasutakse äritehingute eest“, hõlmab kõnealune mõiste „hilinenud maksmine“ igat äritehingut eraldi (vt selle kohta 20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punkt 28).
- 22 Teisena on direktiivi 2011/7 artikli 6 lõikes 1 määratletud minimaalse kindla summa suurusega 40 eurot sissenõutavuse tingimused, viidates ettevõtjatevaheliste äritehingute puhul selle direktiivi artiklile 3. Artikli 3 lõike 1 kohaselt tagavad liikmesriigid, et selliste äritehingute puhul on võlausaldajal, kes on täitnud oma kohustused ja kes ei ole saanud tasumisele kuuluvat summat tähtjaks, õigus nõuda viivist hilinenud maksmise eest, ilma et selleks oleks vaja esitada meeldetuletust, välja arvatud juhul, kui võlgnik ei ole viivituse eest vastutav (vt analoogia alusel 20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus C-585/20, BFF Finance Iberia, EU:C:2022:806, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 23 Eespool toodust nähtub esiteks, et õigus saada hilinenud maksmise eest viivist, mis on ette nähtud direktiivi 2011/7 artikli 3 lõikes 1, ning minimaalne kindel summa, mis on ette nähtud selle direktiivi artikli 6 lõikes 1, mis tekivad „hilinenud maksmise“ tõttu selle direktiivi artikli 2 punkti 4 tähenduses, on seotud eraldi käsitletavate „äritehingutega“. Teiseks muutub see viivis nagu ka see kindel summa sissenõutavaks automaatselt sama direktiivi artikli 3 lõigetes 3–5 ette nähtud maksetähtaja möödumisel eeldusel, et täidetud on selle artikli lõikes 1 sätestatud tingimused. Direktiivi 2011/7 põhjenduses 17 on selle kohta täpsustatud, et „[v]õlgniku makse tuleks lugeda viivise nõudeõiguse tekkimise seisukohalt hilinenuks, kui tasumisele kuuluv summa ei ole tähtaja lõppedes võlausaldaja kasutuses, tingimusel et võlausaldaja on täitnud oma õiguspärased ja lepingujärgsed kohustused“ (vt selle kohta 20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punkt 32).
- 24 Mis puudutab vastavalt viivise ja minimaalse kindla summa sissenõutavuse tingimusi, siis ei tee ei direktiivi 2011/7 artikli 3 lõige 1 ega artikli 6 lõige 1 vahet sellel, kas maksed, mida ei ole tähtaja jooksul tasutud, põhinevad ühel ja samal lepingul. Seega ei toeta nende sätete sõnastus tõlgendust, mille kohaselt oleks ühe lepingu puhul sissenõudmiskulude hüvitamisel minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot võlausaldajale võlgnetav ainult üks kord, sõltumata selliste erinevate maksete arvust, millega hilinetakse.
- 25 Seda järeldust kinnitab direktiivi 2011/7 artikkel 5, mis käsitleb olukorda, mis on selle direktiivi kohaldamise osas sarnane põhikohtuasjas kõne all oleva olukorraga. Nimelt tuleneb sellest artiklist koostoimes direktiivi põhjendusega 22, et kui pooled on kokku leppinud maksegraafikus, milles määratakse kindlaks osade kaupa makstavad summad, kuulub sissenõudmiskulude hüvitamiseks minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot tasumisele iga osamakse kohta, mida ei ole tähtaja jooksul tasutud.

- 26 Seega tuleneb direktiivi 2011/7 artikli 6 lõigete 1 ja 2 grammatilisest ja kontekstipõhisest tõlgendusest, et minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot kui hüvitis sissenõudmiskulude eest kuulub tasumisele võlausaldajale, kes on täitnud oma kohustused iga sellise makse puhul, mis ei ole tasutud tähtajaks tasuna äritehingu eest, mida kinnitab arve või samaväärne nõue võlgnevus tasuda, sealhulgas juhul, kui ühe ja sama lepingu täitmiseks tehtud mitme perioodilise kaubarne või teenuse eest tasutud makse on hilineanud, välja arvatud juhul, kui võlgnik ei vastuta selliste hilinemiste eest (vt selle kohta 20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punkt 34).
- 27 Kolmandana kinnitab direktiivi 2011/7 artikli 6 niisugust tõlgendust selle direktiivi eesmärk. Direktiivi artikli 1 lõikest 1 koostoimes põhjendusega 3 tuleneb nimelt, et selle direktiivi eesmärk ei ole mitte ainult takistada hilineanud maksmist, vältides seda, et hilinemine oleks sellises olukorras väikese või puuduva viivise tõttu võlgniku jaoks rahaliselt ahvatlev, vaid ka tõhusalt kaitsta võlausaldajat sellise hilineamise eest, tagades, et tema kantud sissenõudmiskulud hüvitatakse võimalikult täies ulatuses. Sellega seoses on kõnealuse direktiivi põhjenduses 19 esiteks märgitud, et sissenõudmiskulude hulka tuleks arvata ka halduskulude sissenõudmine ja hüvitis hilineanud maksmisega seotud sisekulude eest, ning teiseks peaks kindlasummalise hüvitise eesmärk olema sissenõudmisega seotud haldus- ja sisekulude piiramine (vt selle kohta 20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punktid 35 ja 36).
- 28 Sellest seisukohast ei saa olukord, kus ühe ja sama lepingu alusel viivitab võlgnik mitu korda maksetega, mis ta peab tegema perioodiliste kaubarnete või osutatud teenuste eest, kaasa tuua seda, et minimaalne kindel summa, mis tuleb tasuda sissenõudmiskulude hüvitamiseks iga hilineanud makse eest, väheneks ühe kindla summani. Selline vähendamine võtaks kõigepealt soovitava toime direktiivi 2011/7 artiklilt 6, mille eesmärk ei ole – nagu on toonitatud käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis – mitte ainult vältida hilineanud maksmist, vaid nende summadega ka hüvitada „võlausaldajale tekkiva[d] sissenõudmiskulud [...]“, kusjuures kõnealused kulud tavatsevad suureneada proportsionaalselt nende maksete ja summade hulgaga, mida võlgnik ei maksa tähtajaks. Lisaks tähendaks selline vähendamine, et võlgnikule tehakse erand direktiivi artikli 6 lõikes 1 sätestatud õigusest kindlale summale, ilma et selleks esineks ühtegi „objektiivset põhjust“ direktiivi artikli 7 lõike 1 teise lõigu punkti c tähenduses. Lõpuks vabastaks see vähendamine võlgniku ühest osast finantskoormusest, mis tuleneb tema kohustusest tasuda iga tähtajaks tasumata jäetud arve eest artikli 6 lõikes 1 ette nähtud 40 euro suurune kindel summa (vt selle kohta 20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus BFF Finance Iberia, C-585/20, EU:C:2022:806, punkt 37).
- 29 Eespool toodut arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 2011/7 artikli 6 lõiget 1 koostoimes artikliga 3 tuleb tõlgendada nii, et kui ühes ja samas lepingus on kokku lepitud perioodilised kaubarneed või teenuste osutamine, kusjuures neist igaühe eest tuleb maksta kindlaksmääratud aja jooksul, tuleb sissenõudmiskulude hüvitamiseks võlausaldajale tasuda minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot iga hilineanud maksmise tõttu.

Kohtukulud

- 30 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta direktiivi 2011/7/EL hilinevad maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul artikli 6 lõiget 1 koostoimes artikliga 3

tuleb tõlgendada nii, et

kui ühes ja samas lepingus on kokku lepitud perioodilised kaubatarned või teenuste osutamine, kusjuures neist igähe eest tuleb maksta kindlaksmääratud aja jooksul, tuleb sissenõudmiskulude hüvitamiseks võlausaldajale tasuda minimaalne kindel summa suurusega 40 eurot iga hilinevad maksimisega tõttu.

Allkirjad